

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINEC'A.

PRETIULU ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungari'a :
Pe unu anu 5 fl. — cr., pe 1/2 anu 2 fl. 50 cr.
Pentru Romani'a si strainetate :
Pe unu anu 14 fr., pe jumetate anu 7 franci.

PRETIULU INSERTIUNILORU :

Pentru publicatiunile de trei ori ce contienn
cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.;
si mai sus 5 fl. v. a.

Correspondentiele sè se adreseze Redactiunei
„BISERIC'A si SCÓL'A.“

Èr banii de prenumeratiune la
TIPOGRAFIA DIECESANA in ARAD.

Iubirea crestinésca.

Glorie ne mai pomenita incununá fruntea Macedoneanului, cand la peciórele sale se plecaserá tóte popórele Asiei pana din colo de Indus. Triumfuri ca si Iuliu Cesare nu a seceratu pre faci'a pamentului nici unu muritoriu !

Si ce insemnéza pentru omenime aceste piscuri de glorie, aceste ovatiuni idololatrice, cand asupra totalitáti nu se revérta nici unu efectu binefacatoriu ? Omulu, faptur'a cea mai perfecta a lui Ddieu, este tractatu ca si alte creaturi. Selavii si gladiatorii, de cari gemea pamentulu, marturisescu decadinti'a totala, ce nu se póte eclipsá prin luminele cele false ale cátorva.

Déca astfeliu aveau sè se petróca lucrurile si mai departe, atunci nu suntemu in stare nici se ni intipumu deplorabil'a sórte, ce trebuia se urmeze pentru genulu omenescu !

Tot ce se petrece in lume ascult'a de legea cea vecinica, numita legea ondulatiunii universali. Asia dára precum intru ale materiei, chiar asia trebuia se urmeze si in viati'a spirituala o anumita reforma. Si pre acést'a a adus'o in lume insusi fiulu Feciórei, mantuatoriulu nostru Isus Christosu, celu nascutu in ieselele din Betleemu. Densulu propagá intre ómeni principii vecinice; dintre acele strelucesce ca farosulu de pre mare principiulu ce díce „iubiti si pre vrasimasi vostri si faceti bine chiar si celoru-ce ve urescu pre voi !“

Cuventulu „iubire“ esprima unu ce, de carele este patrinsa tóta lumea vediuta si nevedinta, atát cea viua, cât si cea mórta. Dar ori din ce punctu de vedere vom considerá conceptulu „iubire“, nici odata nu vom remané atát de fericiti, ca si cand vom intielege iubirea, despre care a vorbitu popóreloru *dascaľulu dascaľiloru, divinulu Galileanu. Iubirea crestinésca este acea pantlica magica, ce face ca toti pamentenii se fie un'a familie. Iubirea crestinésca sparge si norii cei mai fiorosi si revérta radie vivificatórie asupra tuturoru. Iubirea cres-*

tinésca scie face balsamu si din veninu ucidiotoriu, èr dintr'unu picuru de nectaru scie fericit pre milióne. Dar iubirea crestinésca este si mai multu; este acelu tesauru nepretiuiveru din carele moritoriu si-construesce arme neinvincibile, scar'a cea infinita, pre care se póte urcá pana susu intru ascunsele tatáhu cerescu !

Si cine este chiamatu in lume ca se propage iubirea crestinésca ? De siguru nimene altulu, de cât magistrulu, s'au invetiatoriulu ! Magistrulu cu scól'a s'a este in positiunea se reverse fericire pre pamentu, si se prepareze cetatieni pentru imperati'a cea vecinica.

De aceea déca vom esaminá mai de aprópe incercárele de progresu ale tuturoru popóreloru, vom constató, cá multu s'a facutu pentru perfectionarea scóreloru si a magistriloru. S'a facutu si se face si a trebuita si trebuie sè se faca multu, pentru-cá scól'a este dupa cum o face magistrulu, èr in manile magistrului deci este situata sórtea omenimei. — Dela unu magistru vrednicu se receru o multime de calitáti frumóse; dar *intre tóte calitáti sale nici un'a nu strelucesce ca si iubirea crestinésca. Acést'a este intre calitáti sale diamantulu, care le covirsiesce pre tóte. Cele alalte la olalta nu cumpenescu tóte cât iubirea crestinésca. Ba ! voi sustiené aici; cá unu invetiatoriu provediutu numai cu iubire crestinésca valoréza mai multu, ca celu inzestratu cu tóte teoriile pedagogice. Èr pre unu invetiatoriu in tóte privintiele cualificatu, dar lipsitu de iubire crestinésca, mi-lu intipuescu unei nai bine ecuipate dar fara de visla. Fericita este scól'a, in fruntea carei'a se afla magistru bine cualificatu, dar din anim'a carui'a stralucesce iubirea crestinésca.*

Intrandu in scól'a acestui magistru, vei aflá banchile poruria indeseuite de elevi; acestia vor privi tot-dé-un'a cu frunte senina catra bunulu loru parinte, pentru-cá sunt convinsi in anim'a loru, cá numai binele loru lu-voesce, chiar si cand i-pedepsesce. Din aceste odrasle nobile se vor desvoltá numai stejari

falnici, sub ale càroru umbre se vor ocrotí cu placere obositii caletorii. Fericitu este poporul, ai càrui invetiatori sunt petrunsi de iubire crestinésca! Fericitu vei fi si tu poporu romanu, cand invetiatorii tei vor fi intielegendu, simtiendu si profesandu iubire crestinésca!

Iubirea crestinésca, ce si-o castiga pruncii din scóla, cresce in anim'a loru, devine flóre imbobocita, ce imprascie parfumu farmecatoriu. Din prunci se facu barbati si ca atari parinti de familie. Si ce bine este se fie tatálu si mum'a inzestrati cu iubire crestinésca! Surisulu tatálui si serutulu mamei revérsa in anim'a cea frageda a fiului comor'a nepretiuivera „iubire crestinésca.“ Remuneratiunea ce o primescu dela fii atari parinti nu póte fi de cât éراسi iubire crestinésca, cà-ci din iubire crestinésca resare éراسi iubire crestinésca, s'au dupre cum dice bardulu „... din vulturu vulturu nasce, din stezariu stezariu resare.“ —

Dar cine este mai multu chiamatu de a propagá in poporu iubirea crestinésca de cât adevératulu urmatoriu alu mantuitoriuului, adeca preotulu? Preotu dupa renduél'a lui Melchisedecu, fora de iubire crestinésca, nu mi-potiu imaginá. Preotulu adevératu inse are sarcina mai usióra, déca in scóla se petrecu afacerile in iubire crestinésca, de óre-ce densulu afla embrionulu si are numai se-lu provéda cu cele necesarie pentru deevoltare. Fericitu este preotulu carele si-esercéza functiunea din iubire crestinésca; dar mai fericitu poporul carele este condusu de atari preoti!

Si cand astfelu se va procede preste tot in lume, cand in tóte páturile societátii omenesci va dominá iubirea crestinésca, atunci fericire pamentésca va umbrí pre fie-care moritoriu, cà-ci toti vom avé in vedere numai scopulu supremu, nisuinti'a catra perfectiune, ér nu personalitátile.

T. Ceontea.

Invetiamentulu intuitivu.

(Continuare.)

Esercitiile de intuitiune, deprinderile in cugetare si vorbire, impreunate cu esplicári din partea invetiatoriului, pórtá numirea sumara de *invetiamentu intuitivu*. Sub invetiamentu intuitivu intielegem dar acela ramu pregatitoriu alu instructiunei, care pornesce dela intuitiuni si tinde a procurá eleviloru intuitiuni cât mai acurate despre lucruri, deprindiendu-i totodata a cugetá si a vorbí despre cele intuite.

Scopulu invetiamentulu intuitivu nu póte fi altulu, decât acel'a, care s'a enuntiatu de scopu generalu pentru invetiamentulu educativu. Scopulu invetiamentulu, precum scim, este: *a instruí pentru a educá*; asia dar invetiamentulu intuitivu, privitu cá inceputulu si bas'a instructiunei intregi, trebuie se incépa a desvóltá armonic tóte facultátile elevului. — Se ne incercam a delimitá mai de aprópe scopulu formalu si materialu pentru invetiamentulu intuitivu.

In etate abíá de 6—7 ani vine copilulu din cerculu familiei sub influenti'a educatiunei scolare. Parintii incunjurati de nenumeratele sarcini ale vietii de tóte dilele, de siguru numai putien s'au potutu ocupá cu clarificarea ideiloru lui. Orizontulu cugetarei sale este fórte ingustu, vorbirea lui e seraca in expresiuni, sensurile lui n'a fost cine se le deprinda, si se le agereasca in asia mészura, precum recere legea desvóltarei intentionate. Cu privire la acestu punctu, chiasmarea invetiamentulu intuitivu este a deprinde in modu sistematicu sensurile elevului incepetoriu, a-i corege intuitiunile cele gresite sau obscure, si a-i procurá alte intuitiuni clare si complete. In modulu acest'a se agerescu organele sensuriloru, pentru a poté percepe usioru si siguru númerocele impresiuni ce vinu din afara sau simultaanu, sau urméza unele dupa altele in anumite restimpuri. Sensurile sunt portile spiritulu. Prin perfectiunea sensuriloru se deschide spiritulu cale catra cunóscerea adevérata a lucruriloru.

Pe elevulu incepetoriu trebuie se-lu punem a intuí obiectele din ce in ce totu mai acuratu, a le compará unele cu altele si a le osebí unele de altele dupa notele loru. Asia dar scopulu invetiamentulu intuitivu in a dóu'a linia e a lamurí si a organizá intuitiunile, cá elevulu se fie in stare a formá din ele notiuni si judecáti esacte. Pe acésta trépta invetiamentulu intuitivu urmaresce unu scopu mai inaltu, unu scopu puru spiritualu, fiindca desvóltá inteligenti'a, si imprima in spiritulu eleviloru legile cugetarei drepte.

Este unu lucru notoricu, cà ideile si tóte cunoscintiele nóstre numai asia se potu ridicá la valóre cuvenita, numai asia forméza o avere via si spornica, daca le scim si esprimá prin vorbire corecta. De aici resulta, ca invetiamentulu intuitivu trebuie se-lu deprinda pre elevu a vorbí corectu. Chiar la intuitiunile imbinate cu conversare avem ocaziunea cea mai buna de a indreptá, a curatí si a sporí modulu de vorbire alu elevului. Elevii se vor deprinde a vorbí corectu, daca invetiatoriulu converséza cu ei intr'unu limbagiu frumosu si corectu. Invetiatoriulu va intará simtiulu limbisticu in elevi, daca pronuntia cuvintele tare si respicatu, si apoi i-pune se pronuntie dupa elu.

Tienendu in vedere elementulu educativu, putem adaugá in fine, ca invetiamentulu intuitivu trebuie se cultive si sentimentele si vointi'a. Scopulu acest'a, atat de importantu, se póte realizá asia, dacalu-dedam pre elevu la diligentia, statornicie, bunacuvintia, ordine, supunere si tractare umana a lucruriloru si a fiintieloru. Aceste elemente morale se póte usior cultivá in elevu, daca imbinám esercitiile intuitive cu povesti de cuprinsu moralu, cu proverbe, sententie si poesióre, cari nobilitéza si inim'a si vointi'a. — Atát'a despre partea formalá a invetiamentulu intuitivu, se vedem acum scopulu materialu.

Invetiamentulu intuitivu vrea se-lu faca pre elevu maturu pentru invetiamentulu propriu. Invetia-

mentulu intuitivu are se-lu introduca pre elevu in tóte cunoscintiele, se-lu faca a zarí in tóte, ca se-lu pregátésca pentru tóte. Invetiamentulu intuitivu trebuie se contiena dar elemente din tóte soiurile de cunoscintie, cari au se urmeze mai tardiu in decursulu aniloru de scóla, Esercitiele de intuitiune se potu dar considerá cá o basa comuna, din care au se resara ca timpulu diversele soiuri de cunoscintie, precum resara ramii unui arbore din tulpin'a loru comuna. — Se ne esplicam mai lamuritu.

Am disu mai susu, ca prin exercitiile de intuitiune elevulu incepatoriu este tienutu a cugetá si a vorbí logicu, a numí obiectele cu numele loru celu adevratu si a spune câte-cev'a despre ele in propozitiuni simple, corecte si precise. Invetiamentulu intuitivu desvólta dar in elevu simtiulu pentru limba, si astfelu pregatesce in spiritulu lui terenulu pentru invetiamentulu limbisticu. La exercitiile de intuitiune convorbirea nóstra cu elevulu trebuie intogmita asia, ca se obvina in ea totu feliulu de cuvinte cu derivatiunile si formele loru flecsionare. Numai pe calea acést'a si-póte aduná elevulu materialu pentru gramatica, adeca forme limbistice sau esemple, din care va avé se abstraga mai tardiu legile limbei. Din cele dise urméza de sine, ca invetiamentulu intuitivu pregatesce pe elevu pentru intielegerea reguleloru limbei.

S'a amintitu, ca invetiamentulu intuitivu lu-pune pre elevulu incepatoriu a intuí obiectele si iviri din jurulu seu. Productele si ivirile naturei, care se afla in cerculu de observatiune alu eleviloru, inca au se fie privite si analizate. Invetiamentulu intuitivu se ocupa si cu obiecte de acele, care apartien la resortulu cunoscintieloru despre natura. Invetiamentulu intuitivu preparáza dar pre elevi pentru *cunoscintiele reale*.

Mai departe la invetiamentulu intuitivu elevii sunt pusi a observá si raporturi numerice, apoi a intuí positi'a si form'a obiecteloru. Prin tóte aceste cunoscintie elevii se pregatescu pentru *socóta, geometria si desemnu*.

Invetiamentulu intuitivu desvólta simtiulu si piceperea eleviloru pentru *istoria*. Elevii trebuie se deprinda a intuí si întemplari concrete mai alesu din viéti'a loru copilarésca, a scrutá desvoltarea si legatur'a causala a intempariloru, si in fine a reproduce si a analizá unele istorióre instructive, cari le naréza invetiatoriulu pe langa intuitiuni. Tóte aceste agerescu judecat'a morala a elevului si o preparéza pentru intielegerea evenimenteloru istorice.

In fine prin invetiamentulu intuitivu trebuie se se desvólte si se se nutrésca si *semtiulu religios*. Pornindu din raportulu copiiloru catra parinti, invetiamentulu intuitivu are se reflecte cât mai desu la intiepleptiunea, bunatatea si atotpoternici'a lui Dumnezeu, care a creatu tóte lucrurile si fiintiele, si cu o bunatate in adeveru parintésca se ingrijesce de fericirea tuturoru fapturiloru sale. Aruncandu o privire preste ideile espuse pana aici, putem dice, ca inve-

tiamentulu intuitivu promovéza intrég'a educatiune a elevului minoran. Invetiamentulu intuitivu pórtá unu caracteru de totu generalu, fiind-cá incepe a desvólta in elevu atât cultur'a intelectuala, cât si cea estetica si morala in acelasi timp. Invetiamentulu intuitivu, radimatu pe temeuri psihologice, comunica elevului acele idei si cunoscintie, cari se afla mai aprópe de spiritulu lui, cari sunt mai usior accesibile pentru elu, si lu-pregatescu mai bine pentru invetiamentulu urmatoriu. Invetiamentulu intuitivu pune basa pentru diversele obiecte de invetiamentu, pregatesce pentru tóte, da din tóte câte-cev'a, dupa cum chiar pretinde orizontulu ingustu de cugetare alu eleviloru incepatori.

Dupa ce am delimitatu in trasaturi destulu de marcate scopulu, trebuie se trecem mai departe si se alegem *materi'a* invetiamentulu intuitivu. — S'a mentionatu inca dela inceputu, ca obiectele de intuitiune trebuie luate din cerculu, care lu-incunjura pre copilu, adeca din cerculu de observare alu viéti copilaréscei. Cerculu de experientia alu copiiloru se rapórtá mai nainte de tóte la viéti'a scolara si la cas'a parintésca. Elevulu incepatoriu abia a pasitu afara din cerculu familiaru, spre a vení sub influinti'a educatiunei scolare. Aici in scóla lu-intimpina o multime de obiecte si inprejurari nóue, cari tóte facu impresiune vie asupr'a lui: de sine urméza, ca trebuie se indestulim acésta curiositate copilarésca a elevului, adeca se-lu lamurimu despre scóla si obiectele din chili'a de invetiamentu, despre impregiurárele din scóla si despre raportulu loru reciproc. — Cas'a parintésca cu totu ce apartiene ei inca se afla in nemijlocitulu cercu de observatiune alu copiiloru; asia dar cas'a parintésca cu obiectele, fiintiele, persónele si impregiurárele, din cari se constitue, inca are se servésca cá obiectu de intuitiune indata la inceputu. *Scóla* si *cas'a parintésca* forméza cele dóue cercuri prime, din cari avem se alegem materii pentru gradulu incepatoriu alu intuitiuniloru.

Pasindu dela aprópe la departe, este claru ca alu doilea cercu de intuitiune nu póte fi altulu, decât *viéti'a* sociala a ómeniloru. Viéti'a, trebuintiele si interesele ei i-indémna pre ómeni a se insoei. Viéti'a practica si tóte raporturile ei se razima pe interesele comune, pe trebuintiele si intreprinderile ómeniloru. Comerciu dilnicu si lucrurile ómeniloru, cari sunt pline de miscare si viéti'a, lu-inpresionéza pre copilu fórté de timpuriu. Din viéti'a morala si sociala a ómdniloru trebuie dar se luam *materi'a* de intuitiune pentru trépt'a a dóua.

(Va urmá.)

Dr. Petru Piposiu.

Epistolele parochului betranu.

II.

Iubite nepóte! Fiindcá suntem la inceputulu anululu 1888, ti-dorescu, cá fói'a dtale se se tiparésca

celu putienu cu o suta esemplare mai multe de câtu in anulu trecutu si cá cetitorii dtale de abia se astepte sosirea numerului nou. Preotiloru li poftescu prescuri multe si cununii bune, invetiatoriloru — notari milosi si de omenia, tuturoru voia buna si sanatate, fratietate si rîvna catra chiamare. Celu mei teneru se invetie dela celu mai betranu, celu mai tara se ajutore pre celu mai slabu. Nu sciu spus'am óre totu ce am ganditu, dt'a inse intregesce gratulati'a mea cá nu cumva cineva se o afle pré mãrsiava si se nu o primésca, càci si la un'a ca acést'a trebue se gandimu in diu'a de astadi.

Ce va aduce anulu nou — nu scim, vedemu inse cá semnele nu suntu bune. Dela mine s'au cerutu conscrierea glotasiloru cu rapejune; invetiatoriulu nostru inca s'a grabitu a raportá, cá densulu e invetiatoriu sistemisatu dóra va scapá cumva de pusica. Gazetele, cari mi-sosescu tóte mirósa a bataia, par'ca ele sciu tainele viitoriului si gandulu imperatiloru.

Cu tóte acestea eu nu credu ca in curundu se fia bataia pentrucá e prea frigu si cade multa zapada; cand de sum preotu, antai'a-data mi s'a intemplatu in anulu acést'a ca sant'a amescatura se-mi inghietie in potiru; acum am cunoscutu intieptiunea SSloru Parinti, cá au orenduitu toplet'a la S. liturgia. Unii preoti din vecini au cuprinsu potirulu cu cârpe calde si astfeliu au opacitu inghietierea. Daca gerulu va tiené si pe serbatorile Botezului, mare lucru de nu vomu remané in bisericu si nu vomu iesi la rîu ca pana acuma — la santirea apei. In ajunulu Botezului me voi sili totusi a ajunge la cas'a fie-carui poporénu pentrucá mi se intinde bun privilegiu a sfatui poporulu anca de Dumineca ca se tiene casele in curatienia ca se primésca cu vrednicia st'a cruce in casele lor. si acésta orenduála am aflat'o de buna. Filipu crazniculu e cam bolnaviciosu — ce e dreptu nu sciu de recóla césta mare au cá dóra pentrucá dela Cratiunu s'au schimbatu mancarile, dar pe Iordanu stau bunu cá se intrama, fara elu nici n'ar fi Iordanulu deplinu. — Cand ti-seriu despre Filipu, se nu credi Iubite Nepóte? cá dóra acést'a este celu care a voitu se stérge bard'a incaldita. Dómne feresce! Filipulu meu déca la Iordanu intra in casa, nu-si mai iea ochii de pe mésa pana nu o curetia de colacu, carnatiu, póme uscate, pasula, fuioru si ce scie densulu cá a pusu poporénulu harnicu de cinste preotului pentru ostanéla: In asemine locuri, unde adeca vedu cá au asteptatu crucea cu atát'a cinste, si eu me mai oprescu la câte-o vorba, laudu adeca curatieni'a din casa, ori cá intrebu cum se pórtu scolarulu ori scolariti'a, calca-voru óre in urm'a pariutiloru? déca sunt betrani in casa, ii intrebuce dicu ei despre gerulu acést'a? — déca dau de bolnavi, ispitescu despre bóla si déca sciu, li-dau si câte-unu sfatu; éra déca s'a intemplatu ca, de cu sér'a déca s'a aprinsu lamp'a — se o stropescu cumv'a cu apa rece, si lamp'a s'a crepatu, indatu tèleuiescu lucrulu, ca nu-cumv'a de

aci se nascodésca casniciei intemplari rele asupra casii. — Tóte ale mele Filipu are reulu obiceiú a le intari dupa mine, prin ce de multe-ori me aduce in confusia, pentru aceea eu totusi nu-lu sfadescu, càci a-une-ori chiar si elu mi-dá ajutoriu in lucrarea mea preotiésca. Astfeliu odata candu cu Iordanulu am intratu intr'o casa a unei parechi ténere, Filipu a cerutu apa, cá se tórne in caldarutia, nevast'a se facea cá cauta in drépt'a si in sténg'a, dar apa n'a aflatu. Filipu sciuse acést'a, càci pana candu eu cu invetiatoriulu si cu diecii incepuramu santirea casii, densulu prin tinda amblá dupa apa de beutu, dar nu gasi, si deci a aflatu de bine a aduce unu picu de rusine pe capulu gazdaritiei. De atunci inse nu e Iordanu cá biat'a femee se nu puna pe mésa unu olu cu apa própseta. — Dtale Iub. Nepóte! póte ti-se paru sióde lucrurile aceste, dar vedi! asia petrecemu noi pre l'a sate; dt'a póte si zimbesci cand cetesci aceste dar noi pentru o lume nu glumimu cu lucrurile aceste, càci atunci si noi am gatát'o d'a face tróba cu lucrarea nóstra preotiésca, a-buna-óra precum a gatát'o parintele Terentiu cu colacii. — Parintele Terentiu adeca a aflatu cá nu stá bine, ca crazniculu se amble dupa densulu cu saculu, si deci a datu din bisericu spre scire poporului, ca la Iordanu ómenii in locu de colacu, carnatiu etc. se puna câte 10—20 cruceri pe mésa esplicandu totodata si convingendu pre poporéni, cá colaculu. scl. mai multu ajungu de câtu 10—20 cruceri. Poporulu a ascultatú si parintele Terentiu in anulu dantáiu si-amplú busunarele de pituile; dar in anii urmatori incursera totu mai putiene, éra in anulu trecutu mai nimicu. — Astfeliu se teme cá in anulu acést'a nu vor fi nici pituile nici colaci. — Asia-i trebue!

Dar incheiu epistol'a acést'a, ca se nu-ti fia prea lunga Dtale, si apoi se scii ca peste 2—3 septemani éra ti-mai scriu un'a; pentrucá am fórtu multu de lucru, dar totu lucru de acél'a, de dupa care nu este nemic'a venitu. — Nu sciu óre toti preotii au in porunci, au dóra numai eu, destulu ca de candu sum preotu, atátu de ingramaditu cu lucru n'am fost nici odata. Ti, si anumescu vr'o câte-va, ca se scii si dta de greumentulu meu: conscrierea poporului si a preotimei, relati'a despre tasulu II si III, datele statistice despre misicamentulu poporului cu 9 tabele, relatiu despre ce am predicatu sub decursulu anului, substernerea matriculeloru la pretura in esemplarinu originalu, ratiociniulu epitropiei (despre carele a dísu parintele Teodoru, ca mai bucuros face o suta de prohóde de cât unu (ratiociniu,) diuarin despre venite si spelele bisericesci, inventariu, evidenti'a detorasiloru — tóte in dóue esemplare; mai vine list'a membriloru sinodului parochialu pe trei ani; parintele protopresviteru m'a insarcinatu se conducú eu sinodulu, in care au sè se restaureze corporatiunile bisericesci si apoi pe candu la 22. Ianuariu 1888 va veni la mine — se-i substernu protocolulu sinodului

despre alegerea comitetului, a epitropiei si despre cen-
surarea socotiloru si despre predarea averi biserice-
sci, se-i substernu de chilini protocolu despre alege-
rea la sinodulu protopresviteralu, de chilini list'a nou-
alesiloru membrii si epitropi, apoi se stau gat'a cu
matriculele si cu conscripti'a poporului, ca se mi le
revideze, se fiu gat'a cu sidoxi'a si cu tax'a fondu-
lui preotiescu si cu polet'a de contributia (cá noroculu
cà nu sum in restantia barem cu aceste). Mai sunt
anca si altele, cari cu grab'a nu-mi vinu in minte ;
bietalu invetiatoriu e omu de naravéla, ca dupa césu-
rile scólei vine la mine si-mi dà ajutoriu, càci de
altmintrelea asiu remané frumosu de rusine naintea
poporului. Apoi barem — dupa cum diseiu — déca
ar fi ceva venitu dupa tóte aceste! — Me mangaiu,
ca fondulu preotiescu intemeiatu de Pré Santi'a Sa,
dlu Episcopu — dupa-cum am vediutu — a ince-
putu se crésca binisioru si nu peste multa vreme ne
vom impartasi de binefacerile lui. Nu sciu ajunge-voiu
eu acést'a ori b'a, dar dt'a si alti preoti mai teneri
veti ajunge ; si facu reu, fórte reu acei preoti, cari
nu-si platescu taxele loru in acestu fondu dar si mai
reu face maritulu Consistoriu ca nu suspendéza pre
preotii cei cari nu platescu datori'a loru.

Acum'a chiar incheiu si me sufulcu la lucrulu
oficiosu si anume mai antaiu mi-combinezu o lista
despre acei barbati cari ar fi se fie membrii in co-
mitetu si in epitropia ; voiescu se dovedescu parin-
telui protopopu, ca si eu sciu povatiní unu sinodu,
carele apoi se aléga barbati harnici si zelosi in tre-
bile bisericesci.

La revedere !

Din incidentulu felicitárilor de anulu nou.

Conform usului de pana acumu s'au prezentatu
si in anulu acést'a in diu'a anului nou la Pré San-
ti'a S'a parintele Episcopu alu Aradului *Ioanu Me-*
tianu, corpulu profesoralu dela seminariulu diecesanu,
asesorii consistoriali locuitori in Aradu, comun'a bise-
ricésca de aici si partea cea mai mare a inteligentii
romane din Aradu — spre a-si esprime sentiemintele
de recunoscintia si alipire catra Pré Santi'a S'a si a-i
pofti anu nou fericitu.

De asmenea s'au prezentatu la Pré Santi'a S'a
spre a-i pofti anu nou fericitu tóte autoritátile din
locu, si anume corpulu oficirescu alu armatei comune
si alu armetei pentru aperarea tierii, reprezentantii
comitatului si orasiului Aradu, inspectorulu regescu de
scóle, presiedintele camerei advocatiale din Aradu si alti
multi onoratori.

Candu luàmú notitia despre aceste felicitári,
amintimu, ca dlu Demetriu Bonciu in fruntea mai mul-
toru inteligenti romani din locu se presenta la Pré
Santi'a S'a cu unu discursu, de alu carui'a cuprinsu
flàmú, ca este bine a-ne ocupá si noi aici.

Dlu Bonciu, intonandu mai antaiu resulta-
tele obtienute de Eparchia sub timpulu Archipastori-
rei Pré Santiei Sale, acceutuà totu de odata, ca im-
prejurárilu, prin cari trecemu fiendu din cele mai
grele, speranti'a nóstra intr'unu mersu mai repede
si mai siguru pre terenulu bisericescu culturalu este
concentrata in faptulu, — ca in biserica si preste
totu in desvoltarea nóstra culturala, caus'a comuna,
carei'a servimu ne face pre toti se fiu unu sufletu
si o inima. In biserica incéta, si trebue se incete
orice diferentia de partida politica, de simpatii, seau
antipatii personale si altele de acestea. In biserica
suntem numai fii credintiosi ai unei'a si aceleiasi mamé
comune.

Regretámú, ca dlu Bonciu din caus'a multimei
deputatiuniloru, cari venisera la Pré Santi'a S'a, s'a
marginitu numai in termini generali. Cu tóte acestea
cele atinse nu sunt fara importantia mai cu seama
in urm'a unoru imprejurári regretabile ivite in timpulu
din urma. Audimu adeca, si cetimu si noi prin foi de
„neintielegeri“ între inteligenti'a romana din Arad.

Avem inse sperantia, ca terenulu bisericescu ne
va apropiá pre toti, mai cu seama ca timpurile si
imprejurárilu sunt din cele mai grele.

Póteca nici odata n'a fost biseric'a pusa la proba
mai multu, decât astadi. Avem multe de facutu. Ér daca
nientielegeri“ vor fi fiend, se ne fia permis a amintí,
ca biseric'a si scól'a ne presenta unu terenu neutralu
si in acelasi timp unu terenu vastu de activitate,
carele ne chiama pre toti de o potriua la lucru. Mai
are apoi terenulu bisericescu si aceea parte buna, ca
aici cand biseric'a ne chiama la lucru, ne dice totu
de odata „se lepadámú tóta grij'a cea lumésca,“ si
in urmare se ne desbracámú de orice diferinte, ce dóra
vomu fi avendu între noi pre alte terene.

Caus'a cea mare, a carei realizare o urmarimu
prin biserica, santa este ; si santieni'a ei ne face, cá
toti de o potriua se fiu inspirati de bunavointi'a
si zelulu, care caracteriséza pre fii credintiosi ai u-
nei'a si aceleiasi mamé comune.

Avendu in vedre santieni'a scopului, sperámú,
ca toti ne vom gasi pre terenulu bisericescu gandindu
si lucrandu numai in un'a si aceeaasi directiune, lu-
crandu intru inaintarea bisericei si intru ridicarea po-
porului.

Viéti'a spartana

normata prin legile lui Licurgu. *)

Fundarea statului spartanu cade numai decât dupa
immigrarea doricá. Dominatiunea Spartei la inceputu s'a
restrinsu la unu teritoriu fórte neinsemnatu ; inse in cei
3 secli urmatori poterea ei incetulu cu incetulu crescendu,
in cele din urma aprópe jumetate din peninsul'a pelopo-
nesiaca a recunoscut'o de stapéna. Meritulu celu mai

*) Dupa Schomann: Griechische Alterthümer si Curtius: Grie-
chische Geschichte.

mare lu-are in ast'a privintia legislatoriulu Licurgu; dintre ale carui institutiuni cea mai notabila si carea a contribuit mai vertosu la infflorirea si prosperarea Spartei, a fost legislatiunea referitória la modulu de viétia alu Spartaniloru. Plutarchu ni-spune, cá pe timpulu, cand Licurgu s'a reintorsu in patria, aici erá dispropertiunea fórté mare: a avea se aglomerase in manile unor'a, éra multimea lip-sita de bunuri, vegetá in miseria. Licurgu, — cá se dela-tare acestu morbu socialu, si cá se asigure existintia si independintia Spartei prin cetatieni vigurosi si necorrupti, a introdusu legea numita „agoge," adeca aceea regula de viétia, carea pe individu lu-pune sub ingrijirea statului, dela nascere pana la mormentu.

Indata dupa nascerea copilului, statulu érá nu pa-rintele aceluia, — decidea, óre se remana in viétia au nu? Déca comisiunea esaminatória constatá, cá respectivulu co-pilu corporalmente e debilu, séu defectuosu, — lu-espunea pe muntele Taigetu, unde-lu lasá in voi'a sortii, — éra de érá sanatosu si fara de defectu organicu, — lu predá pa-rintiloru spre crescerc pana la etatea de 7 ani. Deja in a-cesti ani se avea in vedere viétoria lui chiamare Lu-de-prindeau se nu fia alegatoriu in mancári, se nu fia fri-cosu; — nu-lu desmerdau; éra cá organismulu fisicu alu infantului sè se desvólte bine, nu-lu infasáu. — La eta-tea de 7 ani ajungea copilulu sub supraveghiarea pedo-nomului, carele lu-impartiá int'o grupa cu cei de etatea lui, cu cari apoi se jocá, invetiá si mancá impreuna. Peste fia-care grupa (séu clasa) érá unu conducatoriu, carele a-rangiá jocurile si exercitiile gimnastice; dar ingrijitoriulu supremu érá pedonomulu, carele la tóte érá presentu, in-socitu de mastigoforu (servitoriu, care portá sbiciulu). E-sercitiile gimnastice erau amesurate etátii. Cele mai inda-tinate au fostu: fug'a, saritul, luptarea, aruncarea cu disculu, deprinderea in arme, ba chiar si dansulu. — A ceti si a scrie numai arareori invetiau; pondulu celu mai mare se puneau pe obedintia si curagiulu tineriloru. A-cesti'a, — cá se devina tari si venjosi, amblau desculti, cu capulu descoperitu, se culcau pe paiele góle, — éra dela anulu alu 15 pe trestia, carea aveau ei insisi se o rumpa cu manele depre malulu riului Eurot'a. De mancatu asia de pucinu capetau, incát nu se saturau nici-cand. Cá se-si stempere fómea, adeseori recurgeau la furtu, ce déca li succedea, erau laudati, la din contra pedepsiti aspru. In tot anulu se tieneau diamastigoris, adeca emulare in rab-darea vergeleloru; acelu érá invingatoriu, care suportá mai multe fara a grai unu cuventu.

Pre cât de tare se ingrigeau de desvoltarea fisica, atât de negléa érá cea spirituala. Spart'a chiar nici mai tardiu, cand cetirea si scrierea si alte cunoscintie elemen-tarie formau obiectulu instructiunei in intrég'a Grecia, — n'a ténutu pasiu cu celelalte state eline, asia, cá Aristotelu cu dreptu cuventu a potutu dice, cá modulu de e-ducare alu Spartaniloru in locu de a cultivá pre omu, — lu face unilateralu si duru, cáci numai deprinderea, ce se dedeá tineriloru in musica si cantu, — inca n'a potutu avé destula potere nobilitatória. — In respectulu educatiunei spirituale Spartanii erau de aceea opiniune, cá viétia pu-blica destula ocaziune dá tineriloru spre a-si desvólta fa-cultátile spirituale. De aceea junii Spartani participau la tóte ospetiele si petrecherile, — unde apoi ascultau con-ver-satiunea celor mai becrani, referitória la afacerile publice, la pace la resbelu; — ba adeseori cereau in un'a séu alt'a privintia si opiniunea tineriloru, carea apoi o aprobau séu desaprobau. In genere cei mai inaintati in etate in acelu reportu steteau cu cei mai tineri, in care profesorulu cu elevii séu siefulu cu subalternii sei. Acelu a puteau se-i traga la respundere (pe cei tineri) se-i dogenésca ba chiar si se-i pedepsésca, si acesti'a se supuneau la tóte, necu-

tezandu a se plange catra parinti, cáci acesti'a de nou i-pedepseau. In modulu acest'a tinerimea Spartana s'a des-voltatu intr'acolo, incát modestia si blandetia ei a deve-nitu obiectulu admiratiunei in intrég'a Grecia.

Ce se tiene de femeile Spartane, scrietorii divergéza in dejudecarea loru. Dupa Aristotelu acelea erau incapati-nate, lucsuriose, domnose si aveau pré mare influintia atât asupr'a barbatiloru, cât si in afaceri de statu. Intr'adeveru in Spart'a femeile se bucurau de multu mai mare liber-tate, decât barbatii loru.

Mai mare atentiune merita Plutarchu si Xenofonu. Dupa densii Licurgu a consideratu femeia de parte intre-gitória a statului si nu a familiei. — Dreptu-ce torsulu, tiesutulu si alte lucrári domestice elu le privia de apar-tienetorie s-laveloru si nici decât Spartaneloru, cari aveau ahiamarea de a cresce cetatieni bravi. Copilele erau cres-cute in acelasu modu, ca si copii; si ele se exercitau tot in acelea deprinderi gimnastice, dara pe dansu si cantu se puneau mai mare atentiune, — spre a poté debutá in casu de lipsa la cutare festivitate. Aceste exercitii le impliniau ele in localitate separata de a tineriloru, — cu cari numai la probe conveniau. Imbracamentulu loru érá cam sbur-dalniceacu, carele usioru ar fi potutu desceptá sensualita-tea, si de care strainii se scandalisau. (Chitonu fara ma-neci, pana la genunchi si ambele párti crepatu.) Iase probe despre aceea, cá educatiunea Spartaneloru ar fi condusu la desfrenare, istoria nu ni presenta. — Licurgu si-a a-junsu scopulu si prin modulu de cresce alu copileloru. In intrég'a Grecia ele au devenitu cele mai corpolente si mai frumóse. La care auu s'ar fi terminatu educatiunea loru nu scimu. A tineriloru durá pana la alu 30 anu, cand a-poi se poteau casatori, — ceea ce de altu-cum li érá per-misu a o face si mai nainte, dara pentru aceea dela eser-citie nu erau dispensati; nici dela conlocuirea cu socii asia, cá cu femeile loru numai fórté raru poteau conveni. — Casatori'a érá impusa prin lege; celu ce nu observá acésta regula, érá dispretiuitu si batjocuritu, ba adesea si pedepsitu. Casatoria legitima probabilu se legá numai in-tre cetatieni si cetatiene; — si se intemplá astfelu: peti-toriulu mai antaiu cerea consensulu parintelui séu alu tu-torului fetei, ce obtienendu-lu, pre fetióra o luá din mi-dilocolu cameradeloru sale si o ducea la cutare rudenia, unde o tundeau, o imbracau in vestiminte barbatesci si o incaltiau cu sandale si o lasau singura in chili'a miresei; venia apoi la dens'a mirele si dupa o scurta conversare cu ea éra si se departá in cerculu colegiloru sei. Despre cere-monie religiose nu se afla urme, dara e verosimilu, cá au fostu. Monogamia érá prescrisa; éra poliandria permisa.

Educatiunea spartaneloru le-a facutu sè se intereseze de tóte afacerile publice; si in curagiu, patriotismu si sa-crificiu pentru binele publicu poteau rivalisá cu barbatii; — de aici provine stim'a cea mare, de care se bucurau. „Cu acésta, séu pre acésta (aratandu spre spada) se re-intorni,“ — erau cuvintele, ce le adresá mam'a spartana fiului, ce plecá in batalia.

In Spart'a omulu traia in prim'a linia pentru statu si numai in a dóu'a pentru familia: valórea lui depindea dela folosulu, ce a adusu statului. Acésta s'a avutu in vedere si prin „syssithia,“ adeca prin acele prandiuri co-mune, cari — desi pentru familia erau desavantagióse, — i-dedau inse pe cetatieni a traí mai multu pentru viétia publica. In aceste totu cetatienii, ba chiar si regii erau detori a se infacisia. Mancárilu, — pretiulu caror'a — lu resplateau in faina, vinu, oleiu, casiu si bani erau de tot frugale: diama de sange, carne, apoi ca desertu: casiu, olive séu smochine; pane capetau cata li trebuia, aseme-ne si vinu (ce li cam placé.) — Sub decursulu cinei con-ver-sau despre cele iatemplate séu glumiau. — Cá se fia cineva

primitu între comesenii au ba, decideau prin votare, anume fiacare arunca mediu de pane într'unu vasu, ce-lu duceau pre la totu-insulu; déca mediulu erá în stare naturala, — cum l'au luatú din pane, — însemná consensu; éra de érá mai apesatu cu man'a; neînvoirea. Déca numai unu membru-si dedea votu de neînvoire, respectivulu doritoriu nu erá susceptu. — De comunu 1, 5, însi formau o compania, înse uneori erau si mai multi séu mai putieni. — Spartanulu nu se ocupá de agricultura, industria si negotiatoria; i-se pareau acestea sub demnitatea lui; elu traia din venítulu dominiiloru sale, cari le lucrá prin eloti, sclavi. Imbracaméntulu Spartaniloru éra de totu simplu asia, ca în acést'a privintia nici avutíii nu se deosebiau de cei seraci; ce e mai multu, ei se mandriau cu acelea, pana candu strainii-i zideau. — Nu numai copíii si junii amblau desculti, ci si barbati; — numai la ocazioni solemne, si candu petreceau în castre, incaltiau sandale. Aceasi simplitate, se manifestá si în locuintia. Licurgu a interdísu a întrebuintia la gatirea acoperistului séu a usiei alta scula, decât numai bard'a si ferestraul. Oprita a fostu si întrebuintiarea metaleloru nobile; cand apoi tóte statele dimpregiuru a introdusu monetele de aur si argintu, Spartanii au începutu a folosi ferulu pentru înlesnirea comerçului. Înse în strainetate acesti bani pretiu nu aveau, dreptu ce spartanii comerçiu cu strainii nu portau, cesti din urma nu se pré întorceau prin part'a, obiecte de lucru se importau, — si în modulu acést'a s'a potutu usioru conservá simplitatea. Comunicatiunea cu tierile esterne a fostu fórte dificila. Concediu pentru a caletori în strainatate numai eforii dedeau; dara nici strainii nu erau binevedinti în Spart'a, si Xenelasi'a (alungarea) strainiloru avea locu, candu numai se pareá consultu asia cev'a. Tóte aceste mesuri separarastice au tintitu într'acolu, cá se nu se introduca convingeri si datine, ce aru fi potutu alterá constitutiunea lui Licurgu.

Musc'a la 5. Ianuaru 1888.

I. Petranu.

D i v e r s e.

* *O serbare la seminariulu diecesanu din Aradu.* Mercuri'a trecuta s'a tienutu în sal'a mare a seminariului diecesanu din Aradu serbatórea patronului acestei scóle, a santului Ioanu Botezatoriulu. Serbarea s'a începutu cu cantarea „Astadi firea apelor se sfintiesce,“ executata de corulu eleviloru seminariului. Dupa acést'a directorulu substitutu Augustin Hamse a pronuciá unu discursu comemorativu, în carele desvoltá importanti'a acestei scóle intru desvoltarea ulterioára a clerului si a poporului din eparchi'a ortodocsa a Aradului precum si importanti'a momentelor serbatorii asupra desvoltării intelectuale si morale a eleviloru acestui institutu. Dupa acest discursu se executá de music'a instrumentela a tenerimeii unu innu, ér corulu executá pies'a „érn'a de Porumbescu cu multa precisiune.

* *Coruri nóue de plugari* s'au infientiatu în comunele Hodoniu, protopresviteratulu Temisiorii si Siomoschesiu, protopresviteratulu Ienopolei. Ambe aceste coruri au cantatu pentru prim'a data sant'a liturgia în serbatorile Nascerii Domnului. Felicitámu atât pre conducetori, cât si pre coristi!

* *Balu.* Tenerimea romana din Aradu va arangia în 13/25. Februaru 1888 în sal'a dela „Crucea alba“ unu balu, alu carui'a venitu este destinatú în parti egale pentru fondulu „Asociatiunei nationale romane“ si alu societati meserasiloru romanii „Progresulu“ din Aradu.

† *Necrologu.* Mercuri'a trecuta trecu la cele eterne dupa unu morbu scurtu parintele *Georgiu Horvat*,

capelanu în Oradea-mare lasandu în celu mai profundu doliu pre fii sei: *Demetriu*, doctoru în filosofia si profesoru la seminariulu diecesanu din Aradu, si *Andrei*, studinte la gimnasiulu din Oradea-mare.

Esprimandu-ne condolenti'a facia de famili'a remasa în doliu, repositului i-dicemu: cá sufletulu lui se-lu asizez Dumnedieu cu dreptii, ér remasitiiloru sale pamentesci se-le fia tierin'a nslóra!

† *Necrologu.* Eri în 5. Ianuaru s'a inmormentatu *Ecatarin'a Mihocu*, nascuta *Pop'a*, veduv'a preotésa a fostului preotu în Pocol'a *Zaharie Mihocu*, adeca chiar la anulu dupa mórtéa sociulu ei; — prin urmare în sensulu testamentului fericitului preotu de pia memoria, subscrisu si de soci'a s'a reposata acum fundatiunea de 4000, adeca: patru mii fiorini pentru stipendiarea studentiloru gr. or, dela gimnasiulu de Beiusiu are se între în viečia în tempulu celu mai scurtu.

Veduv'a preotésa a fostu nascuta în Beiusiu la anulu 1830 din parinti agronomi cu fric'a lui *Ddieu*, care totdeun'a se bucurau de buna reputatiune la concetatiunii loru.

Reposat'a erá unu modelu de socia, erá o femeia cu inima nobila, dens'a nu cunoscea lucsulu, si a fostu económa în sensulu celu mai stensu alu cuventului. Dovada ca dinpreuna cu sociulu ei preotu întro parochia mica, si-au sciutu prin munca si crutiare castigá o stare materiala favoritóre, prin care apoi ambii au lasatu dupa sene nume nemuritoriu la posteritate.

Inmormentarea s'au facutu prin protopresviterii *Elia Mog'a* si *Vasilu Papp*, dinpreuna cu alti preoti din apropiere.

Pe reposat'a o gelescu: fratele ei iubitu *Teodoru Pop'a*, si sor'a *Rosali'a* maritata *Mihalu* din Beiusiu, dinpreuna cu mai multi nepoti si nepóte.

Fie-i tierin'a usióra si memori'a neuitata!

† *Necrologu.* Confratele nostru *Iovu Ceontea*, dia Ded'a în Transilvani'a a încetatu din viečia în 5. Ianuaru a. c. în etate de 83 de ani — lasandu în celu mai profundu doliu pre neconsolabil'a s'a socia, pre fiulu seu *Teodoru*, profesoru la seminariulu diecesanu din Aradu precum si númerosele sale rudeni. Reposatulu a fost unu brbatu de frunte în comun'a s'a, a functionatu multa timpu cá primariu alu comunei si cá epítropu alu bisericiei. Esprimandu-ne condolenti'a facia de famili'a remasa în doliu, dicemu repositului: se-i fia tierin'a usióra si memori'a binecuventata!

† *Necrologu.* Clericii aradani cu durere aducu la cunoscentia, cumcá aniculu si colegulu loru *Nicolae Popoviciu*, clericu de cersu II., — fiulu Dlui *Petru Popoviciu*, preotu în Coasidu, — la 30. Decemvre 1887 în urmarea unui scurtu morbu de pieptu, a încetatu din viečia în etate de 21 ani. — Fie-i tierin'a usióra!

* *Unu nou Almanachu* va edá societatea „Romani'a-Juna din Vien'a“ cu urmatoriulu cuprinsu *Carmen Sylva*, Scapata de suferintia. (Novela.) *Alecsandri V.*, *Ovidiu*. (Actulu celu nou.) *Eminescu M.* De nu-mi vii? — *Kamadev'a*. (Poesii.) *Miorescu T.* Din esperientia. *Macsouyi A.* Consciinti'a nationala. *Naum A.* Donna *Serafiin'a*. (Poesie.) *Negruzzi I.* Epistola catra *Naum*. (Poesie.) *Nenitiescu I.* Canteculu dorobantiului — Canteculu tunariului. (Poesii.) *Olanescu D. C.* Fantan'a *Blandusiei*. — Pastelu iapnezu. (Poesie.) *Popescu I.* Educatiunea nationala. *Sbier'a I.* Solidaritatea intereselor. *Sclaviei I.* *Bobocelu*. (Novela.) *Teclu N.* Despre elementele chimice. *Velovan St.* Intelectualitatea ca nota esentiala a placerii estetice si morale. *Vulcanu I.* Seraculu. (Poesie.) *Xenopolu A. D.* Caracterulu lui *Stefanu* celu *Mare*. *Zamfirescu D.* *Linistea*. (Poesie.) *Fric'a* (Novela.)

Pretiuu acestui almanachu este 2 fl. pentru Roma-
ni'a 5 lei. Venitulu curatu este destinatu pentru inainta-
rea scopurilor societății. Ofertele maritimose se voru cuită
în deosebi.

AVISU.

Acest'a e ultimulu numeru ce se spedăza
la dd., cari nu si-au renoitu abonamentulu.
Rogămu pre toti cei ce dorescu se fie prenu-
merantii acestei foi, se binevoésca a ne avisă
cu post'a procsima.

ADMINISTRATIUNEA.

INVITARE DE PRENUMERATIUNE

LA

„BISERIC'A si SCÓL'A.“

*Fóia bisericesca, scolastica, literara si
economica.*

Cu inceputulu **anului 1888** deschidemu a-
bonamentu nou la „Biserica si Scól'a.“

Rugămu pre toti domniii abonenti de pana a-
cuma, cari dorescu a avé fói'a nóstra si pe viitoriu,
se binevoésca a tramite la „Tipografi'a diecesana“
pretiuu de prenumeratiune care e:

PENTRU AUSTRO-UNGARI'A:

PE UNU ANU . . . . . 5 fl. — cr.
„ 1/2 „ . . . . . 2 fl. 50 cr.

PENTRU ROMANI'A SI STRAINETATE:

PE UNU ANU . . . . . 14 franci.
„ 1/2 „ . . . . . 7 fr.

*Sprijnulu moralu si materialu, de care pana
acuma s'a bucuratu fói'a nóstra, ne indreptatiesce
a sperá, cà si in viitoriu vom fi imbratiasati de
aseminea simpathii calduróse precum si de buna-
vointi'a nestramutata a On. Publicu cetitoriu.*

Redactiunea.

„METODIC'A SCÓLEI POPORALE“
de Dr. Petru Puposiu, se afla de ven-
diare la autoriulu in Arad. Pretiuu 60 cr. v.a.
— ér espedata franco 65 cr.

Concurse.

Pentru deplinirea parochiei vacante de a III clasa
Vati'a de Susu, pe bas'a decisului consistorialu dto 17.
Decemvre 1887 Nr. 4533 se eserie concursu cu terminu
de 30 de zile dela prim'a publicare.

Emolumintele anuali sunt: Dela 99 numeri de case
câte un'a mesura cucuruzu sfarmatu, 10 jugere de pamentu
si stolele usuate, — care tóte computate la olalta facu
398 fl. 50 cr.

Doritorii de a ocupá acésta parochie sunt avisati,
recursele proviedute cu tóte documintele prescise in „Sta-
tutulu organicu“ adresate comitetulu parochialu, pana la
31. Ianuariu st. v. 1888 ale trimite protopresviterulu
tractualu Ioan Groz'a, in Halmagiu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: IOAN GROZA, m. p. protopopu.

—□—

Se publica concursu pe statiunea invetiatorésca dela
Scól'a I-a (veche) din Socodoru, cu terminulu de alegere
pe 2. Februarie st. v. a. c. cu carea este impreunatu
urmatoriuu salariu:

- 300 fl. ca salariu banalu,
- 10 fl. familati'a scollii,
- 5 fl. scripturistici'a scollii, nu altcum si diurnele
pentru conferintiele si Reuniunile invetiatoresci.

Dela recurrenti se postesce esamenu de cualificatiune,
cátu si celu putienu se aiba IV cl. normale.

Doritorii de a dobândi acestu postu sunt postiti ca
pana la diu'a de alegere se se prezenteze in vre-o dumi-
neca ori serbatóre in biserica din locu pentru a-si aretá
desteritatea in cantari si tipicu.

Socodoru, la 2. Ianuarie v. 1888.

Pentru comitetulu parochialu:

Gavrila Lazaru,
Pres. oomt. par.

In contielegere cu mine: PETRU CHIRILESCU, m. p.
Inspectoru scolaru.

—□—

Pentru deplinirea veduvitei parochii de clas'a prima,
din Chelmacu, in protopresviteratulu Lipovei, se eserie
concursu cu terminu de 30 zile dela 1-a publicare.

Emolumintele sunt: un'a sessiune parochiala, birulu
si stolele usuate.

Dela recurrenti se cere calificatiune pentru parochiele
de frunte, încât inse, nu s'ar insinuá doi séu trei aseme-
nea recurrenti, se vor primí si de cei cu calificatiune de
clas'a a dou'a.

Se mai cere ca recurrentii in carev'a di de Dumineca
se se presinte in biserica pentru a-si aratá desteritatea
loru in cantari, si eventualu in cuventari, avendu recur-
sele loru a le inaintá parintelui protopresviteru concer-
ninte, pana la terminulu de susu.

Chelmacu, in 30. Decemvre 1887.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: VOICU HAMSEA, m. p. protopresv.

—□—

Pentru deplinirea statiunei invetiatoresci dela scól'a
inferióra din comun'a Ternov'a, ett. Aradului, protopres-
viteratulu Siriei Világos se eserie concursu cu terminu de
alegere pe diu'a de 30. Ianuarie 1888.

Emolumintele anuale sunt:

- Salariu in bani gat'a 248 fl.
- Pentru cuartiru 20 fl.
- Spese pentru conferintie 5 fl.
- Scripturistica 4 fl.
- Siese orgii lemne — fara de a scoli. 24 fl.
- Dóuedieci maji fênu 13 fl.

1) Gradin'a scólei in valóre de 10 fl. — Sum'a 324 fl.
Recurentii sunt avisasi a-si suscerne petitiunile adre-
sate comitetulu parochialu din Ternov'a inspectorelui Geo-
orgiu Popovicu in Siri'a (Világos) pana in 25 Ianuarie
1888 dovedindu:

- ca sunt romani de rel. gr. or.
- ca a prestatu esamenulu de cualificatinne si celu
din limb'a maghiara cu calculu indestulitoriu.
- Atestatu de conduita.

Recurentii sunt postiti a-se presentá in st. biserica,
pentru a-si dovedi desteritatea in cantu si tipicu, càci a-
lesulu invetiatoriu va funcioná si cá cantoru.

Ternov'a la 29. Neomvre 1887.

Comitetulu parochialu.

Cu scirea inspectorelui cercualu.

—□—